

Паэт стварае граматычныя формы, якія дазваляюць прыкмеце выйсці за магчымыя межы свайго значэння, гіпербалізавацца. Агульнавядома, што адным са спосабаў перадачы пачуццяў у мове з'яўляецца ўжыванне формаў суфіксаў суб'ектыўнай ацэнкі: пры дапамозе памяншальна-ласкальнага суфікса *-ютк-* са станоўчай канатацыяй утвораны аказіяналізмы *пахнюткі, звінюткі*, пры гэтым аўтар парушае словаўтваральную мадэль, ствараючы аказіяналізмы не ад прыметнікаў, а ад дзеясловаў: *звінюткі* (*звінець* + *-ютк-(і)* 'які звініць'): *...і праплыве паўз мяне са звінюткімі галасамі і дарагімі абліччамі школа* [1, с. 363]; *пахнюткі* (*пахнуць* + *-ютк-(і)*) 'які распаўсюджвае моцны прыемны пах') выклікае асацыяцыі з вясеннім сонцам, якое ў аўтара набывае пах: *...а сонца пахнюткае і густое, і ты ні за якую справу яшчэ не браўся* [1, с. 157]; аказіяналізм *глыбокі-глыбачэзны* (*глыбокі* + *-эзн-(ы)* 'вельмі глыбокі') утвораны паўторам прыметнікаў з адначасовым выкарыстаннем павелічальна-ўзмацняльнага суфікса *-эзн-*: *Студня глыбокая-глыбачэзная, і светлая ў ёй вада, і яна – мне здаецца – уздрыгвае, быццам сэрца, і падымаецца да паверхні* [1, с. 269]. Незвычайнасць формы аказіяналізмаў-прыметнікаў узмацняе семантыку адзінкі і звяртае на сябе ўвагу чытача. Для А. Разанава характэрна пастаяннае імкненне найбольш дакладна, выразна перадаць разнастайнасць чалавечых пачуццяў: стварэнне граматычных формаў аказіяналізмаў-прыметнікаў падпарадкавана гэтай мэце і ўяўляе сабой слоўнае ўвасабленне пачуццяў паэта.

Літаратура

1 Разанаў, А. Танец з вужакамі: выбранае / А. Разанаў. – Мінск: Маст. літ., 1999. – 462 с.

И. С. Сачков

Науч. рук. **Ю. В. Аленькова**,
канд. культурологии, доцент

ИСПОВЕДЬ КАК КУЛЬТУРНЫЙ ФЕНОМЕН

Исповедь является одним из христианских таинств, суть которого заключается в добровольном признании своих грехов перед Богом в присутствии священника, и неразрывно связана с покаянием. Однако исторически сложилось так, что исповедь вышла за рамки церкви и стала одним из важнейших феноменов европейской и русской культуры, способом формирования сознания и самосознания человека.

Первым, кто вынес исповедь за пределы церкви, является Августин Блаженный. Его труд «Исповедь» [1] можно считать первой разновидностью автобиографии, внутреннего диалога автора с самим собой. Но уже здесь заложены те основания, которые позволят исповеди эволюционировать из церковного таинства в литературный жанр, где европейский индивид получит возможность открыть свой внутренний мир перед широкой публикой.

Всплеск исповедального слова приходится на Новое время. Это связано с развитием индивидуального сознания, с формированием представления о человеке как субъекте. С XVIII века она становится жанром литературы. Ярким примером может служить «Исповедь» Жан-Жака Руссо [2], в которой через призму собственного мировоззрения автор описывает собственную жизнь. И подаётся это не как обычное описание происходивших событий, а как психологический роман, описывающий внутреннее состояние героя.

С другой стороны, как показал М. Фуко, исповедь сформировала дисциплинарное пространство европейской культуры, сделав человека «исповедальным животным» и стала формой контроля над индивидом, формой проекции социальных норм, моральных принципов и табу в сферу его поведения [3].

Таким образом, исповедь является феноменом культуры, исследование которого помогает осмыслить антропологические основания культуры христианской цивилизации.

Литература

1 Августин. Исповедь / Августин. – Минск : Харвест : Изд-во Белорусского Экзархата, 2006. – 335 с.

2 Руссо, Ж. Ж. Исповедь / Ж. Ж. Руссо. – Москва : Изд-во АСТ, 2022. – 768 с.

3 Фуко, М. Интеллектуалы и власть. Статьи и интервью 1970–1984. Часть 1. / М. Фуко. – Москва : Праксис, 2002. – 384 с.

В. Ю. Святлова

Наук. кiр. Д. А. Карпечкіна,

канд. фiлал. навук, дацэнт

ФІГУРЫ ПАМЯНШЭННЯ АБ'ЁМУ ВЫКАЗАННЯ Ё МОВЕ ПАЭТЫЧНЫХ ТВОРАЎ АЛЯКСЕЯ ПЫСІНА

Для прыцягнення ўвагі чытача А. Пысін нярэдка выкарыстоўвае фігуры памяншэння аб'ёму выказання, што з'яўляюцца дзейным сродкам узмацнення выразнасці, садзейнічаюць актыўнаму выражэнню эмацыянальна-экспрэсіўных адценняў слова. **1. Эліпсіс** – сінтаксічная фігура, у якой прапускаецца выказнік, што не з'яўляецца неабходным для перадачы пэўнага паведамлення. Такім чынам выказванню надаецца большая энергія, дынамічнасць, што садзейнічае перадачы душэўнага, псіхалагічнага стану лірычнага героя: *“Пакінутым – жальба на сіле, / Няўдачнікам – зман адкрыцця, / І анямелыя прасілі / З смяротных ложкаў / Міг жыцця”* [1, с. 13]. **2. Умаўчанне** – сінтаксічная фігура, пры якой маўленне знарком рэзка абрываецца, каб перадаць пэўныя эмоцыі гаворачага; зразумелым становіцца толькі самы агульны сэнс выказання: *“Ў густым тумане засвяціўся / Выпадак даўні ... Дзед памёр”* [1, с. 32]. Як асобны тып умаўчання ужываецца **прасіяпез** – пропуск пачатковай часткі выказання, адрэзку маўлення, тэксту, што папярэдняюць дадзенаму выказванню: *“... Таму арол на полі бою / Вартуе сэрца не любое”* [1, с. 146]. Супрацьлеглы прасіяпезу тып умаўчання – **апасіяпез** (недагаворванне канца фразы). У паэзіі А. Пысіна гэта часцей незакончаныя сказы, якія гучаць як папярэджванне, пагроза: *“Нітачка працягнута ў вякі – / Асцярожней, людзі, / Асцярожней ...”* [1, с. 29]. **3. Асіндэтон**, або бяззлучнікавасць – сінтаксічная фігура, у якой адсутнічаюць злучнікі паміж граматычна аднароднымі словамі і сказамаі з мэтай узмацнення экспрэсіі, дынамічнасці, насычанасці з'яў, падзей, фактаў: *“Я гляджу праз гадоў павалоку: / Не гукнуць, не дагнаць, не дайсі”* [1, с. 137]. **4. Зеўгма** – сінтаксічная фігура, у межах якой да апорнага слова адносяцца два ці больш словы, што раўнапраўныя граматычна, але абсалютна розныя па семантыцы. Гэта дае магчымасць успрымаць далёкія і лагічна неаднародныя паняцці як аднародныя члены. **Напрыклад:** *“Ў счарсцвельым пракладвалі месіве / Барозны, крыніцы, шляхі ...”* [1, с. 174].

Літаратура

1 Пысін, А. Выбраныя творы : у 2 т. / А. Пысін. – Минск : Мастацкая літаратура, 1980. – Т. 2 : Вершы (1967–1977), паэмы, казкі. – 336 с.